

TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİM YETERLİLİKLER ÇERÇEVESİ LİSANSÜSTÜ DÜZEY TANIMLARININ P21'İN 21. YÜZYIL BECERİ TASNİFİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Ayhan Kılıç¹

ÖZET

21. yüzyıl becerileri; yaşadığımız yüzyılda bireylerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde nitelikli ve tercih edilebilir olabilmeleri için edinmeleri ve sürekli bir şekilde geliştirmeleri gereken beceri tanımlamalarıdır. Bu kapsamda araştırmanın amacı; Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi lisansüstü düzey tanımlarını, P21 oluşumunu 21. yüzyıl beceri tasnifi kapsamında değerlendirmektir. Dolayısıyla araştırmada, nitel araştırmalardan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Yine araştırmada; P21 oluşumunu 21.yüzyıl beceri tanımlamalarından bahsedilerek konuyla bağlantılı olması sebebiyle Türkiye’de son dönemde eğitim alanında yapılan çalışmalardan ve projelerden söz edilmiştir. Ardından Avrupa Yeterlilikler Çerçevesinden, Ulusal Yeterlilikler Çerçevesinden ve Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinden kısaca bahsedilerek Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi lisansüstü düzey tanımları, P21 oluşumunun 21.yüzyıl beceri tasnifi kapsamında analiz edilerek değerlendirilmiştir. Sonuç olarak yapılan alanyazın taramasında, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi konusunda yeterince araştırma yapılmadığı tespit edilmiş olup araştırmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: 21.yüzyıl becerileri, P21, Türkiye yükseköğretim yeterlilikler çerçevesi.

AN EVALUATION OF TURKISH HIGHER EDUCATION QUALIFICATIONS FRAMEWORK GRADUATE LEVEL DEFINITIONS WITHIN THE 21ST CENTURY SKILLS CLASSIFICATION OF P21

ABSTRACT

21st century skills; these are the definitions of skills that individuals need to acquire and continuously develop in order to be qualified and preferable both at the national and international level in the century we live in. In this context, the aim of the research is; the aim is to evaluate the postgraduate level definitions of the Turkish Higher Education Qualifications Framework and the formation of P21 within the scope of 21st century skill classification. Therefore, in the research, document analysis method from qualitative research was used. Again in the research; since the formation of P21 is related to the subject by mentioning the 21st century skill definitions, recent studies and projects in the field of education in Turkey have been mentioned. Then, the European Qualifications Framework, the National Qualifications Framework and the Turkish Qualifications Framework were briefly mentioned and the postgraduate level definitions of the Turkish Higher Education Qualifications Framework were analyzed and evaluated within the scope of the 21st century skill classification of the P21 formation. As a result, in the literature review, it has been determined that there is not enough research on the Turkish Higher Education Qualifications Framework and it is thought that the research will contribute to the field.

Keywords: 21st century skills, P21, Turkey higher education qualifications framework.

1. GİRİŞ

Eğitim, her toplum için önemli bir sosyal ve ekonomik olgudur. Öyle ki içerisinde bulunduğumuz yüzyılın en temel sorunlarından biri olan bireyleri gündelik hayata ve iş hayatına

¹ Müdür yardımcısı, Eğitim Yönetimi Uzmanı, MEB HBÖGM Açık Öğretim Lisesi, ayhankilic1980@gmail.com.

*Bu araştırma, 27-30 Ekim 2021 tarihlerinde Antalya’da yapılan Uluslararası Pegem Eğitim Kongresi’ne sözlü bildiri özeti olarak gönderilmiştir.

hazırlamak, eğitimin en önemli sosyal ve ekonomik ödevleridir (Trilling & Fadel, 2009). O halde eğitimin amacı; bireyleri hem dâhil olduğu topluma hem de küreselleşmeyle küçülen dünyaya uyumlu bir hale getirerek yaşadığımız çağın yani 21.yüzyılın bilgi, beceri ve yetkinliklerini kazandırmaktır (Toprak & Bozgeyikli, 2011).

21.yüzyılda yetişmiş insan gücü niteliklerine ilişkin beklentiler sosyal, ekonomik ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak büyük oranda değişmiştir. Gelişen kitle iletişim araçları ve çok kültürlülüğün neden olduğu bu değişimin, ülkelerin eğitim sistemlerini de etkileyeceği aşikârdır. Çünkü yaşadığımız bilgi çağında, gelişmiş öğrenme becerilerine sahip yurttaşlar yetiştirme ve yaşam boyu devam edecek şekilde öğrenme stratejileri belirleme, toplumların ana eğitim vizyonları arasındadır (Yarım & Çelik, 2020). Öyle ki son yıllarda gelişmiş toplumlar, ulusal eğitim sistemlerinde çağın şartlarına uygun olarak değişiklikler yapmaktadır ve bu değişikliklerin büyük çoğunluğu ise bireylere kazandırılması gereken yeterlilikler kapsamında olmaktadır. Ayrıca yapılandırmacı bir biçimde hazırlanmış eğitim programlarıyla, bireylerin 21.yüzyıl becerilerini kazanmaları amaçlanmaktadır (Gomaratat, 2015).

21. yüzyıl becerileri konusunda alanyazında çok farklı görüşler bulunmaktadır. Ancak yapılan beceri sınıflamalarında belli başlı 21.yüzyıl becerileri; eleştirel ve yaratıcı düşünme, liderlik becerisi, sorun çözme yeteneği, girişimcilik, sosyal ve kültürel beceriler, müzakere kabiliyeti, yaratıcılık, yenilikçilik, iş birliğine yatkınlık, iletişim becerisi, bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı ve becerileri, esneklik, sorumluluk, öz yönetim becerisi, üretkenlik, hayat ve kariyer planlama becerileri, sosyal ve kültürlerarası iletişim-etkileşim ve toplumsal uyumluluk olarak belirtilmiştir (Eryılmaz & Uluyol, 2015).

Bu araştırmada; öncelikle P21 yapılanması tarafından oluşturulan 21.yüzyıl yeni çağ beceri tasnifinden bahsedilmiştir. Ardından Türkiye’de son dönemde eğitim alanında yapılmış belli başlı çalışmalardan ve projelerden söz edilmiştir. Sonraki aşamada konuyla ilişkili olması sebebiyle Avrupa Yeterlilikler Çerçevesinden (AYÇ), Ulusal Yeterlilikler Çerçevesinden (UYÇ) ve Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinden (TYÇ) kısaca bahsedilerek araştırmanın ana inceleme konusu olan Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) lisansüstü düzey tanımları, P21 oluşumunun 21.yüzyıl beceri tasnifi kapsamında analiz edilerek değerlendirilmiştir.

1.1. 21. Yüzyıl Becerileri ve Beceri Tasnifleri

21. yüzyıl becerileri, kişilerin daha nitelikli ve tercih edilebilir olabilmeleri adına kazanmaları ve sürekli bir biçimde geliştirmeleri gereken beceri setleridir (Hamarat, 2019). Başka bir tanımlamayla 21 yüzyıl becerileri; üst düzey bilgi ve beceriyi içinde barındıran ve 21. yüzyılda başarılı olabilmek adına sürekli geliştirilmesi gereken yetkinliklerdir (Dede, 2010). Sonuç olarak 21.yüzyıl becerileri, bireylerin topluma artı bir değer katabilmeleri için gerekli bilgi, beceri ve yetkinlikleri ifade eden kapsayıcı bir kavramdır.

21. yüzyıl becerilerine yönelik olarak uluslararası örgütler ve danışmanlık şirketleri tarafından desteklenen bazı kuruluşlarca birçok beceri çerçevesi hazırlanmıştır (Voogt & Roblin, 2010). Öyle ki

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi Lisansüstü Düzey Tanımlarının P21'in 21. Yüzyıl Beceri Tasnifi Kapsamında Değerlendirilmesi

2001 yılında P21 yapılanması, yeni çağ becerilerinin eğitim sistemine entegrasyonunu ya da başka bir ifadeyle uyumunu sağlamak amacıyla ABD hükümeti ve özel sektörden çeşitli kuruluşların desteğiyle oluşturulmuştur. Başka bir yapılanma olan ATCS; Intel, Microsoft gibi uluslararası şirketler tarafından desteklenen bir projenin ürünüdür. Yine Uluslararası Eğitimde Teknoloji Topluluğu (ISTE); öğrencilerin, öğretmenlerin ve yöneticilerin eğitimde teknolojiyle neleri bilmeleri ve neleri yapabilmeleri gerektiğine ilişkin hedefler belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ayrıca EnGauge, EU ve OECD gibi uluslararası organizasyonlar tarafından da 21. yüzyıl becerileri ile ilgili çeşitli tasnifler yapılmıştır.

Tablo 1. Farklı Kuruluşlarca Yapılmış 21. Yüzyıl Beceri Sınıflamaları

P21	EnGauge	ATCS	ISTE	EU	OECD
Öğr. ve Yen. Bec.	Keşf. Düş.	Düş. Yolları	Yarat. ve Yen.	İletişim	Het. Grup. Etk.
Eleşt. Düş. ve Prob. Çöz.	Uyum., Karma Yön. ve Öz Yön.	Yarat. ve Yen.	Yarat. Düş.	İletişim	İyi İlişkiler
Yarat. ve Yen. Bec.	Yarat. ve Risk Alabilme	Eleş. Düş., Prob. Çöz.	Eleş. Düş., Prob. Çöz.	Ana.İletişim	İş Bir. ve Takım Çalış.
İlet. ve İş Bir. Bec.	Üst Düz. Düş. ve Mant. Yürüt.	Lid. Öğrenme	İlet. ve İş Bir.	Yaban. Dil. İletişim	Çat. Çöz. ve Yön.
Bil. Med. ve Tek. Bec.	Etk. İletişim	Çalış. Yolları	İş Bir. İçi. Çalış. ve Dij. Med. Ortam. Kul.	Dijital Yet.	Araç. İnter. Kul.
Bil. Okur.	İş Bir.	İletişim	Tek. İşl. ve Kav.	Kült. Fark. ve İfade	Dil. ve Sem. İnter. Kul.
Med. Okur.	Kiş. ve Sos. Sorumluluk	İş Bir.	Tek. Sistem. Anlama	Sos. ve Yurt. Yetkin.	Bil. ve Bilim. İnter. Kul.
Tek. Okur.	İnter. İletişim	Çalış. Araçları	Araş. ve Bil. Akışı	İnisiyatif ve Girişim.	Tekno. İnter. Kul.
Yaş. ve Kar. Bec.	Dij. Çağ Okur.	Bil. Okur.	Dij. Araç. Bil. Kul.	-	Bağım.-Özerk Dav.
Girişim. ve Öz Yön. Bec.	Gör. ve Bil. Okur.	Dün. Yaşam	Tekno. İlgili Toplum. ve Kül. Sorun. Anlama	-	Yaş. Plan. ve Kişi. Proje. Oluş.
Sos. ve Kült. Ara. Bec.	Çok Kültür Okur. ve Küres. Fark.	Yer. ve Kür. Vatan.	-	-	Hak. Savun.
Üret. ve Sorum. Alab. Bec.	Yüksek Üretkenlik	Yaşam ve Kariyer	-	-	-
Lid. ve Sorum. Alab. Bec.	Son. Yönet. Plan. ve Önce. Verme	Birey. ve Sos. Sorumluluk	-	-	-

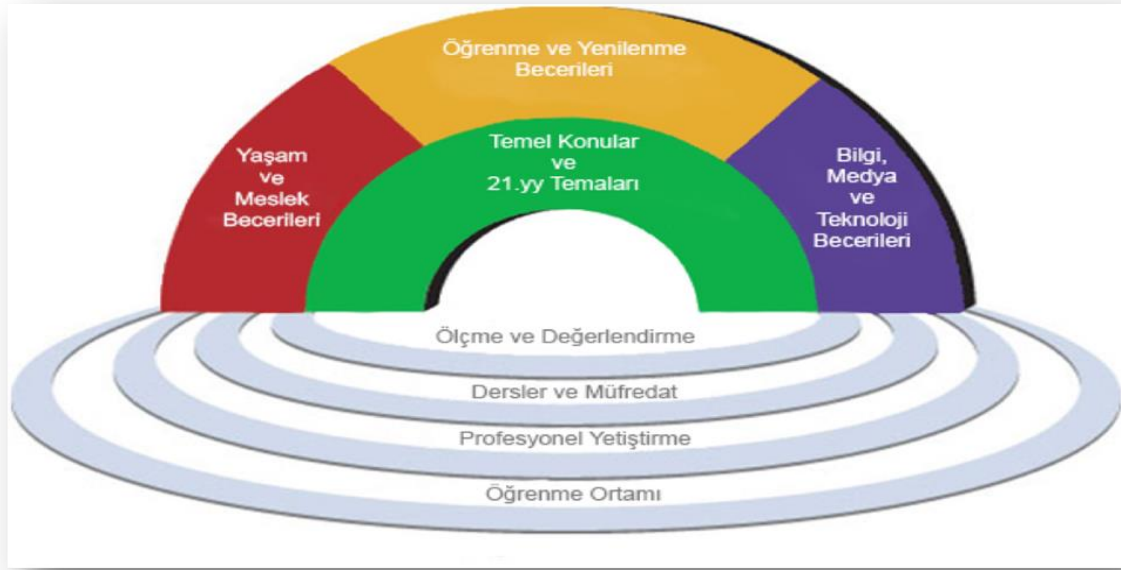
Kaynak: (Hamarat, 2019). (Kısaltılmıştır).

Yukarıda Tablo 1’de görüldüğü gibi 21. yüzyıl beceri tasnifine yönelik farklı kuruluşlarca, farklı nitelendirmeler yapılmıştır. Fakat bu farklılıklara rağmen bütün bu yapılanmalar, 21.yüzyıl becerilerini bireylere kazandırmayı amaçlamışlardır.

P21 oluşumu tarafından oluşturulan 21. yüzyıl beceri tasnifi (“21st Century Learning Framework”), dünya kamuoyu ve otoriterlerce oldukça bilinen ve geçerliliği kabul edilen en kapsamlı

tasniftir. Şekil 1’de görüldüğü üzere renkli kemerler “öğrenme çıktılarını”, alttaki gri kemerler ise “destek sistemlerini” nitelendirmektedir.

P21 oluşumu tarafından oluşturulmuş ve uygulayıcıların akademik konularda bütünleşmelerine yardımcı olmak için tasarlanmış ortak bir vizyon olan 21.yüzyıl beceri tasnifi, becerileri dört ana bölüme ayırmaktadır. Bu bölümlerin en temelinde ise öğrenme ortamı yer almaktadır. Görüldüğü üzere bu tasnifte, öğrenme ortamının beceri aktarımına uygun olarak düzenlenmesi oldukça önemli bir tespittir. Diğer bir önemli tespit de bu tasnifin içerik bilgisinin, temel öğrenme becerileri uzmanlığının ve dil yeterliklerinin bir karışımı olmasıdır (Hamarat, 2019).

Şekil 1. P21 Oluşumunun 21. Yüzyıl Beceri Tasnifi

1.2. Türkiye'nin Mevcut Durum Analizi

Dünyada 21. yüzyılın başlarında orta çıkan sosyal, politik, ekonomik ve teknolojik gelişmeler nedeniyle, Türkiye’de özellikle eğitim alanında önemli adımlar atılmıştır. Bu kapsamda yapılan ilk çalışma, 21. yüzyıl öğretmen profilini tespit etme çalışmasıdır. Bu çalışmayı; müfredat güncelleme, 21. yüzyıl öğrenci profilini belirleme, Fatih Projesi çalışması ve Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi izlemiştir. Bu kapsamda yakın zamanda eğitim alanında 2023 Vizyon Belgesini yayımlayan Türkiye, 21. yüzyıl becerilerine yönelik orta vadeli eğitim planını da belirlemiştir (Hamarat, 2019).

Araştırma konumuzla bağlantılı olan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ); Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) ile bütünleşmiş bir şekilde planlanmış, bütün eğitim kademelerinde ve öğrenme ortamlarında kazanılmış yeterlik hususlarını gösteren bir milli çerçeve planıdır (Hamarat, 2019). Bu kapsamda “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Bakanlar Kurulu’nun 2015 yılındaki 8213 sayılı kararıyla Resmî Gazete’de yayımlanarak

yürürlüğe girmiştir. Ayrıca bu kapsamda oluşturulan “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesine Dair Tebliğ ve Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi” ise 2016 yılında Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bowen’e göre (2009) doküman analizi; yazılı ve elektronik tüm belgeleri inceleyerek değerlendirmek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir.

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesinin lisansüstü düzey yeterliliklerinin değerlendirilmesinde veri toplama aracı olarak P21 oluşumu tarafından ortaya konan 21. yüzyıl becerileri çerçevesi kullanılmıştır. Çünkü P21 oluşumunun 21. yüzyıl becerileri çerçevesi, 21. yüzyıl becerilerine dair öğrenme çıktıları ile öğrenme ortamları hakkında ayrıntılı bilgiler içermektedir. Ayrıca diğer uluslararası kuruluşların (ATCS, ISTE, EU, OECD, EnGauge vb.) nitelendirdiği 21. yüzyıl beceri setlerini, daha kapsamlı bir biçimde ele almaktadır. Bu özellikleriyle P21’in 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi, konuyla ilgili alanyazında yapılan birçok araştırmada sıklıkla tercih edilen bir çerçevedir.

3. BULGULAR

Avrupa Yeterlilikler Çerçevesinde yeterlik kavramı; “yetkili bir otorite tarafından bireyin öğrenme kazanımlarını belirli standartlara göre edindiğinin bir değerlendirme ve geçerlilik kazandırma sürecinin sonunda belirlenmesi halinde elde edilen resmî çıktı” şeklinde nitelendirilmiştir (AYÇ, 2022). Yine Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Yönetmeliği’nde (2015) yeterlik kavramı; “yetkili bir otorite tarafından bireyin öğrenme kazanımlarını belirli ölçütlere göre edindiğinin bir değerlendirme ve geçerlilik kazandırma sürecinin sonunda tanınması halinde elde edilen resmî belge” olarak belirtilmiştir.

Araştırmanın bulgular bölümünde; araştırma konusu ile bağlantılı olarak Avrupa Yeterlilikler Çerçevesinden, Ulusal Yeterlilikler Çerçevesinden, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinden ve Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesinden kısaca söz edilerek Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesinin lisansüstü düzey yeterlilikleri, P21 oluşumu tarafından ortaya konan 21. yüzyıl beceri tasnifi kapsamında analiz edilerek değerlendirilmiştir.

3.1. Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ)

2008 yılında Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen AYÇ, ülkeler arasındaki müşterek yeterlilik şartlarının daha iyi yorumlanabilmesi ve daha kolay karşılaştırılabilmesi için geliştirilmiş yaşam boyu öğrenme alanında bir üst politika aracı ve çerçeve planıdır (AYÇ, 2022). Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ), ülkelerin yeterlik çerçeve planlarını 8 (sekiz) müşterek kaynak düzeyi vasıtasıyla ilişkilendirmektedir. Bu düzeyler ise bilgi, beceri ve yetkinlik olarak adlandırılan düzey tanımlayıcıları ile nitelendirilmektedir (AYÇ, 2022).

Tablo 2. Avrupa Yeterlilik Çerçevesi (AYÇ) Düzeyleri ve Düzey Tanımlayıcıları

Düzye	Bilgi	Beceri	Yetkinlik
1.Düzye	Genel bilgi düzeyi.	Basit işleri yapmak için ihtiyaç duyulan temel beceriler.	Önceden düzenlenmiş ortamlarda kontrollü çalışmak.
2.Düzye	Bir öğrenme alanı hakkında olgusal bilgi düzeyi.	Basit bir şekilde devam eden problemleri çözmek için gerekli temel zihinsel ve pratik beceriler.	Yarı kontrollü ve yarı özerk ortamlarda çalışmak.
3.Düzye	Bir çalışma alanında temel ve genel kavramlara ilişkin bilgi düzeyi.	Bir çalışma alanında genel yöntemlerle problemleri çözmek ve işi yapmak için ihtiyaç duyulan temel zihinsel ve pratik beceriler.	Çalışmaya ait işlerin yerine getirilmesi adına mesuliyet almak.
4.Düzye	Bir çalışma dalında genel anlamda kuramsal ve olgusal bilgi düzeyi.	Bir çalışma dalında önceden tespit edilmiş problemlere çözüm bulmak adına ihtiyaç duyulan zihinsel ve pratik beceriler.	Değişime açık çalışma ortamlarında basit yönergelerle kendini yönetmek.
5.Düzye	Bir çalışma dalında genel anlamda kuramsal ve olgusal bilgi düzeyinin sınırlılığını bilmek.	Soyut problemlere yenilikçi çözümler geliştirebilmek için ihtiyaç duyulan zihinsel ve pratik beceriler.	Tahmin edilemeyen değişiklikler sebebiyle oluşan çalışma etkinliklerine ait ilişkin ortamları yönetmek.
6.Düzye	Bir çalışma dalında kuramsal anlamda eleştirisel ileri seviye bilgisi.	Kişisel bir çalışma dalında karmaşık problemleri çözmek adına ihtiyaç duyulan uzmanlık becerileri.	Tahmin edilemeyen çalışma ortamlarında mesuliyet olarak karmaşık mesleki etkinlikleri yönetmek.
7.Düzye	Bir çalışma dalında özgün araştırmalara yönelik özelleşmiş bilgi.	Ar-Ge faaliyetleri için ihtiyaç duyulan problem çözme becerileri.	Yeni stratejiler gerektiren çalışma ortamlarını yönetmek.
8.Düzye	Bir çalışma dalının en ileri kısmında yer alan bilgi.	Ar-Ge çalışmalarındaki önemli sorunları çözmek adına en ileri düzey beceriler.	Araştırma içerikli çalışma ortamlarında yeni fikirlerin gelişimini sağlamak.

Kaynak: (Mesleki Yeterlilik Kurumu, 2019).

Tablo 2’de görüldüğü gibi Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) düzeyleri, 8 (sekiz) düzeyden oluşmaktadır ve bu düzeyler bilgi, beceri ve yetkinlik adı altındaki düzey tanımlayıcıları ile nitelendirilmektedir.

3.2. Ulusal Yeterlilik Çerçevesi

Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi (UYÇ), ülke içerisinde yaygın olarak kullanılan yeterlilikleri nitelendirmek ve gruplandırmak için çeşitli düzeylerden oluşmuş ilkeler topluluğudur (UYÇ, 2022). Bu kapsamda UYÇ, 5544 numaralı MYK Kanunu’nda (2006); “Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi ile uyumlu olacak şekilde tasarlanan ilk, orta ve yükseköğretim dâhil meslekî, genel ve akademik eğitim ve öğretim programları ve diğer öğrenme yolları ile kazanılan tüm yeterlilik esasları” olarak tanımlanmıştır.

Türkiye’de 2010 yılında hazırlanmaya başlanan ve 2013 yılında yürürlüğe giren Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi (UYÇ), genel anlamda ülke içerisindeki tüm yeterlilikleri müşterek bir noktada birleştirmektedir. Ayrıca yeterlilikler arasındaki koordinasyonu sağlamaktadır. Bunun yanı sıra Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi (UYÇ), yeterliliklerin nitelendirilebilir olmasına ve öğrenenlerin bu yeterlilikler içerisinde yatay ve dikey hareketliliğine imkân vermektedir (UYÇ, 2022).

3.3. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ)

Türkiye'de özellikle iş ve eğitim sektöründe birbirinden oldukça farklı yeterlilikler söz konusudur. Bu yeterliliklerin bütünlük bir çerçeve içerisinde sınıflandırılması, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin temel çıkış noktasıdır (TYÇ, 2016).

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ), bir üst politika belgesi niteliği taşıyan AYC ile eşgüdüm halinde planlanmıştır. Dolayısıyla genel anlamda Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ), her eğitim kademesinde öğrenme yoluyla kazanılacak tüm yeterlilik esaslarını içeren ortak bir ulusal yeterlilik çerçevesidir (TYÇ, 2016).

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ), 8 (sekiz) düzeyden oluşmaktadır. Bu 8 (sekiz) düzey, her bir düzeydeki yeterliliklerin kapsadığı genel öğrenme kazanımlarına göre nitelendirilmiştir (TYÇ, 2016).

Tablo 3. TYÇ Düzey ve Yeterlik Dereceleri

Düzey	Yeterlik Derecesi	Kurum-Kuruluş
1.Düzey	Okul Öncesi Eğitimi Kademesi (Kademe Belgesi)	Milli Eğitim Bakanlığı
2.Düzey	İlkokul Eğitimi Kademesi (Kademe Belgesi)	Milli Eğitim Bakanlığı
	Mesleki Yeterlilik Düzeyi (Düzey Belgesi)	Mesleki Yeterlilik Kurumu
3.Düzey	Ortaokul Eğitimi Kademesi (Kademe Belgesi)	Milli Eğitim Bakanlığı
	Kalfalık Düzeyi (Düzey Belgesi)	Milli Eğitim Bakanlığı
	Mesleki Yeterlilik Düzeyi (Düzey Belgesi)	Mesleki Yeterlilik Kurumu
4.Düzey	Ustalık Düzeyi (Düzey Belgesi)	Milli Eğitim Bakanlığı
	Mesleki ve Teknik Eğitim Kademesi (Kademe Bel.)	Milli Eğitim Bakanlığı
	Ortaöğretim Kademesi (Düzey Belgesi)	Milli Eğitim Bakanlığı
	Mesleki Yeterlilik Düzeyi (Düzey Belgesi)	Mesleki Yeterlilik Kurumu
5.Düzey	Ön Lisans Kademesi (Akademik Kademe Belgesi)	Yüksek Öğretim Kurulu
	Ön Lisans Kademesi (Mesleki Kademe Belgesi)	Yüksek Öğretim Kurulu
	Mesleki Yeterlilik Düzeyi (Düzey Belgesi)	Mesleki Yeterlilik Kurumu
6.Düzey	Lisans Kademesi (Kademe Belgesi)	Yüksek Öğretim Kurulu
	Mesleki Yeterlilik Düzeyi (Düzey Belgesi)	Mesleki Yeterlilik Kurumu
7.Düzey	Yüksek Lisans (Tezli Kademe Belgesi)	Yüksek Öğretim Kurulu
	Yüksek Lisans (Tezsiz Kademe Belgesi)	Yüksek Öğretim Kurulu
	Mesleki Yeterlilik Düzeyi (Düzey Belgesi)	Mesleki Yeterlilik Kurumu
8.Düzey	Doktora Kademesi (Kademe Belgesi)	Yüksek Öğretim Kurulu
	Mesleki Yeterlilik Düzeyi (Düzey Belgesi)	Mesleki Yeterlilik Kurumu

Kaynak: (TYÇ, 2016).

3.4. Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ)

1998 yılında imzalanan “Sorbonne Bildirisi”, Avrupa genelinde müşterek bir yükseköğretim sahası oluşturma düşüncesini hayata geçirmiştir. Bu düşünce kapsamında Türkiye'de atılan ilk adımlar ise

2005 yılında Bergen’de gerçekleştirilen Bakanlar Zirvesi’nde Avrupa kıtası ulusal yeterlilik çerçevelerinin oluşturulması kararı sonrasında atılmıştır (TYYÇ, 2022).

Türkiye’de ulusal yeterlilikler çerçevesi oluşturmak amacıyla 2006 tarihli ve 8 sayılı Yükseköğretim Kurulu başkanlık kararı ile “Yükseköğretim Yeterlilikler Komisyonu” kurulmuştur. 2008 yılına kadar görevine devam eden bu komisyon, Avrupa yükseköğretim yeterlilikler çerçevesi düzey tanımlayıcılarını baz alarak Türkiye Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi dahilinde yükseköğretimin her bir kademesi için edinilmesi gereken bilgi, yetenek ve olgunluk düzeylerini belirlemiştir (TYYÇ, 2022).

TYYÇ’nin özellikle lisansüstü düzeyinde birbirinden farklı öğrenme çıktıları ile nitelendirilebilecek yeterlilikler söz konusudur. Lisansüstü düzeylerdeki öğrenme çıktılarının ve yeterliliklerin sınıflandırılması aşağıda Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Lisansüstü Düzeyler ve Yeterlilikleri

Lisansüstü Düzeyler	Yeterlilikler		
Doktora Programları QF Düzey Tan.:3.Seviye EQF Düzey Tan.:8.Seviye	Doktora	Tıp Uzmanlığı	Sanatsal Yeterlilik
Yüksek Lisans Programları QF Düzey Tan.:2.Seviye EQF Düzey Tan.:7.Seviye	Yüksek Lisans (Tezli Programlar)		Yüksek Lisans (Tezsiz Programlar)

Kaynak: ((TYYÇ, 2021).

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi kapsamında yer alan lisansüstü eğitim düzeyi yeterlilikleri, P21 oluşumu tarafından ortaya konan 21. yüzyıl becerileri kapsamında aşağıda belirtildiği şekilde değerlendirilmiştir.

3.5. TYYÇ’nin 7. Düzey Yüksek Lisans Eğitimi Düzey Yeterlilikleri

Bilgi Düzeyi (Kuramsal ve Olgusal)

P21 oluşumu tarafından ortaya konan 21. yüzyıl becerileri kapsamında “lisans düzeyi yeterliliklerine dayalı olarak, aynı veya farklı bir alanda bilgilerini uzmanlık düzeyinde geliştirebilme ve derinleştirebilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “öğrenme ve yenilik” ve “eleştirel düşünme ve problem çözme” becerileri olarak ve “alanının ilişkili olduğu disiplinler arası etkileşimi kavrayabilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği ise “öğrenme ve yenilik” ve “eleştirel düşünme ve problem çözme” becerileri olarak değerlendirilmiştir.

Beceri Düzeyi (Bilişsel ve Uygulamalı)

P21 oluşumu tarafından ortaya konan 21. yüzyıl becerileri kapsamında “alanında edindiği uzmanlık düzeyindeki kuramsal ve uygulamalı bilgileri kullanabilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “öğrenme

ve yenilik” ve “esneklik ve uyum” becerileri olarak, “alanında edindiği bilgileri farklı disiplin alanlarından gelen bilgilerle bütünleştirerek yorumlayabilme ve yeni bilgiler oluşturabilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “öğrenme ve yenilik” ve “yaratıcılık ve yenilik” becerileri olarak ve “alanı ile ilgili karşılaşılan sorunları araştırma yöntemlerini kullanarak çözümleyebilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği ise “eleştirel düşünme ve problem çözmeye” becerileri olarak değerlendirilmiştir.

Yetkinlikler Düzeyi (Y1-Serbest Çalışabilme ve Mesuliyet Alabilme Yetkinliği)

P21 oluşumu tarafından ortaya konan 21. yüzyıl becerileri kapsamında “alanı ile ilgili uzmanlık gerektiren bir çalışmayı bağımsız olarak yürütebilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “girişimcilik ve öz yönetim” becerileri olarak, “alanı ile ilgili uygulamalarda karşılaşılan ve öngörülemeyen karmaşık sorunların çözümü için yeni stratejik yaklaşımlar geliştirebilme ve sorumluluk alarak çözüm üretebilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “eleştirel düşünme ve problem çözmeye” ve “üretkenlik ve sorumluluk alabilme” becerileri olarak ve “alanı ile ilgili sorunların çözülmesini gerektiren ortamlarda liderlik yapabilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği ise “liderlik ve sorumluluk alabilme” becerileri olarak değerlendirilmiştir.

Yetkinlikler Düzeyi (Y2-Öğrenme Yetkinliği)

P21 oluşumu tarafından ortaya konan 21. yüzyıl becerileri kapsamında “alanında edindiği uzmanlık düzeyindeki bilgi ve becerileri eleştirel bir yaklaşımla değerlendirebilme ve öğrenmesini yönlendirebilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “eleştirel düşünme ve problem çözmeye” ve “esneklik ve uyum” becerileri olarak değerlendirilmiştir.

Yetkinlikler Düzeyi (Y3-İletişim ve Sosyal Yetkinlik)

P21 oluşumu tarafından ortaya konan 21. yüzyıl becerileri kapsamında “alanındaki güncel gelişmeleri ve kendi çalışmalarını, nicel ve nitel veriler ile destekleyerek alanındaki ve alan dışındaki gruplara, yazılı, sözlü ve görsel olarak sistemli biçimde aktarabilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “eleştirel düşünme ve problem çözmeye”, “iletişim ve iş birliği”, “medya okuryazarlığı” ve “girişimcilik ve öz yönetim” becerileri olarak, “sosyal ilişkileri ve bu ilişkileri yönlendiren normları eleştirel bir bakış açısıyla inceleyebilme, geliştirebilme ve gerektiğinde değiştirmek üzere harekete geçebilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “eleştirel düşünme ve problem çözmeye”, “sosyal ve kültürler arası beceriler” ve “girişimcilik ve öz yönetim” becerileri olarak, “bir yabancı dili en az Avrupa Dil Portföyü B2 Genel Düzeyinde kullanarak sözlü ve yazılı iletişim kurabilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “iletişim ve iş birliği”, “üretkenlik ve sorumluluk alabilme” ve “yaşam ve kariyer” becerileri olarak ve “alanının gerektirdiği düzeyde bilgisayar yazılımı ile birlikte bilişim ve iletişim teknolojilerini ileri düzeyde kullanabilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği ise “bilgi, medya ve teknoloji becerileri” ve “teknoloji okuryazarlığı” becerileri olarak değerlendirilmiştir.

Yetkinlikler Düzeyi (Y4-Alana Özgü Yetkinlik)

P21 oluşumu tarafından ortaya konan 21. yüzyıl becerileri kapsamında “alanı ile ilgili verilerin toplanması, yorumlanması, uygulanması ve duyurulması aşamalarında toplumsal, bilimsel, kültürel ve etik değerleri gözeterek denetleyebilme ve bu değerleri öğretebilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “sosyal ve kültürler arası beceriler” ve “üretkenlik ve sorumluluk alabilme” becerileri olarak, “alanı ile ilgili konularda strateji, politika ve uygulama planları geliştirebilme ve elde edilen sonuçları, kalite süreçleri çerçevesinde değerlendirebilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “yaratıcılık ve yenilik”, “esneklik ve uyum” ve “üretkenlik ve sorumluluk alabilme” becerileri olarak ve “alanında özümstedikleri bilgiyi, problem çözme ve/veya uygulama becerilerini, disiplinlerarası çalışmalarda kullanabilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği ise “öğrenme ve yenilik”, “eleştirel düşünme ve problem çözme”, “yaratıcılık ve yenilik” becerileri olarak değerlendirilmiştir.

Aşağıda Tablo 5’te görüldüğü üzere “bilgi okuryazarlığı” becerisine, TYYÇ’nin yüksek lisans eğitimi yeterliliklerinde hiç yer verilmediği görülmektedir. Ayrıca yeterliliklerde; “bilgi, medya ve teknoloji becerileri”, “iletişim ve iş birliği”, “yaşam ve kariyer becerileri”, “medya okuryazarlığı”, “teknoloji okuryazarlığı” ve “liderlik ve sorumluluk alabilme” becerilerine sadece bir kez yer verilmiştir. Ancak bu yeterliliklerde dikkat çeken en önemli husus ise “eleştirel düşünme ve problem çözme” becerisine düzeyin her yeterliliğinde yer verilmesidir.

Tablo 5. TYYÇ Yüksek Lisans Eğitimi Düzey Yeterliliklerinin P21’nin 21 Yüzyıl Becerileri Kapsamında Değerlendirilmesi

TYYÇ Düzeyler/ P21-21.Yüzyıl Becerileri	Bilgi	Beceri	Yetkinlik (Y1)	Yetkinlik (Y2)	Yetkinlik (Y3)	Yetkinlik (Y4)
Öğr. ve Yen.	X	X	-	-	-	X
Eleş. Düş. ve Prob. Çöz.	X	X	X	X	X	X
Yarat. ve Yen.	-	X	-	-	-	X
İlet. ve İş Bir.	-	-	-	-	X	-
Bil. Med. ve Tek. Bec.	-	-	-	-	X	-
Bil. Okur.	-	-	-	-	-	-
Med. Okur.	-	-	-	-	X	-
Tek. Okur.	-	-	-	-	X	-
Yaş. ve Kar. Bec.	-	-	-	-	X	-
Esn. ve Uy. Bec.	-	X	-	X	-	-
Gir. ve Öz Yön. Bec.	-	-	X	-	X	-
Sos. ve Kül. Ara. Bec.	-	-	-	-	X	X

Üret. ve Sor. Alabil. Bec.	-	-	X	-	X	X
Lid. ve Sor. Alabil. Bec.	-	-	X	-	-	-

3.6. TYYÇ'nin Doktora Eğitimi Düzey Yeterlilikleri

Bilgi Düzeyi (Kuramsal ve Olgusal)

P21 oluşumu tarafından ortaya konan 21. yüzyıl becerileri kapsamında “yüksek lisans yeterliliklerine dayalı olarak alanındaki güncel ve ileri düzeydeki bilgileri özgün düşünce ve/veya araştırma ile uzmanlık düzeyinde geliştirebilme, derinleştirilme ve alanına yenilik getirecek özgün tanımlara ulaşabilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “öğrenme ve yenilik”, “eleştirel düşünme ve problem çözme”, “yaratıcılık ve yenilik” ve “üretkenlik ve sorumluluk alabilme” becerileri olarak ve “alanının ilişkili olduğu disiplinler arası etkileşimi kavrayabilme; yeni ve karmaşık fikirleri analiz, sentez ve değerlendirmede uzmanlık gerektiren bilgileri kullanarak özgün sonuçlara ulaşabilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği ise “öğrenme ve yenilik” ve “eleştirel düşünme ve problem çözme” ve “esneklik ve uyum” becerileri olarak değerlendirilmiştir.

Beceri Düzeyi (Bilişsel ve Uygulamalı)

P21 oluşumu tarafından ortaya konan 21. yüzyıl becerileri kapsamında “alanındaki yeni bilgileri sistematik bir yaklaşımla değerlendirebilme ve kullanabilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “eleştirel düşünme ve problem çözme”, “yaratıcılık ve yenilik”, “bilgi okuryazarlığı” ve “esneklik ve uyum” becerileri olarak, “alanına yenilik getiren, yeni bir düşünce, yöntem, tasarım ve/veya uygulama geliştirebilme ya da bilinen bir düşünce, yöntem, tasarım ve/veya uygulamayı farklı bir alana uygulayabilme, özgün bir konuyu araştırabilme, kavrayabilme, tasarlayabilme, uyarlayabilme ve uygulayabilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “öğrenme ve yenilik”, “yaratıcılık ve yenilik” ve “esneklik ve uyum” becerileri olarak, “yeni ve karmaşık düşüncelerin eleştirel analizini, sentezini ve değerlendirmesini yapabilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “öğrenme ve yenilik”, “eleştirel düşünme ve problem çözme”, “üretkenlik ve sorumluluk alabilme” ve “yaratıcılık ve yenilik” becerileri olarak ve “alanı ile ilgili çalışmalarda araştırma yöntemlerini kullanabilmede üst düzey beceriler kazanmış olma” (TYYÇ, 2022) yetkinliği ise “öğrenme ve yenilik”, “yaratıcılık ve yenilik” ve “esneklik ve uyum” becerileri kapsamında değerlendirilmiştir.

Yetkinlikler Düzeyi (Y1-Serbest Çalışabilme ve Mesuliyet Alabilme Yetkinliği)

P21 oluşumu tarafından ortaya konan 21. yüzyıl becerileri kapsamında “alanına yenilik getiren, yeni bir düşünce, yöntem, tasarım ve/veya uygulama geliştiren ya da bilinen bir düşünce, yöntem, tasarım ve/veya uygulamayı farklı bir alana uygulayan özgün bir çalışmayı bağımsız olarak gerçekleştirerek alanındaki ilerlemeye katkıda bulunabilme” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “öğrenme ve yenilik”, “eleştirel düşünme ve problem çözme”, “üretkenlik ve sorumluluk alabilme”, “esneklik ve uyum” ve “yaratıcılık ve

yenilik” becerileri olarak, “alanı ile ilgili en az bir bilimsel makaleyi ulusal ve/veya uluslararası hakemli dergilerde yayınlamak ve/veya özgün bir yapıt üreterek ya da yorumlayarak alanındaki bilginin sınırlarını genişletebilmek” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “öğrenme ve yenilik”, “üretkenlik ve sorumluluk alabilme”, “bilgi okuryazarlığı”, “yaşam ve kariyer” ve “girişimcilik ve öz yönetim” becerileri olarak ve “özgün ve disiplinlerarası sorunların çözümlenmesini gerektiren ortamlarda liderlik yapabilmek” (TYYÇ, 2022) yetkinliği ise “liderlik ve sorumluluk alabilme”, “girişimcilik ve öz yönetim” ve “eleştirel düşünme ve problem çözme” becerileri olarak değerlendirilmiştir.

Yetkinlikler Düzeyi (Y2-Öğrenme Yetkinliği)

P21 oluşumu tarafından ortaya konan 21. yüzyıl becerileri kapsamında “yaratıcı ve eleştirel düşünme, sorun çözme ve karar verme gibi üst düzey zihinsel süreçleri kullanarak alanı ile ilgili yeni düşünce ve yöntemler geliştirebilmek” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “öğrenme ve yenilik”, “eleştirel düşünme ve problem çözme”, “üretkenlik ve sorumluluk alabilme”, “esneklik ve uyum” ve “yaratıcılık ve yenilik” becerileri olarak değerlendirilmiştir.

Yetkinlikler Düzeyi (Y3-İletişim ve Sosyal Yetkinlik)

P21 oluşumu tarafından ortaya konan 21. yüzyıl becerileri kapsamında “sosyal ilişkileri ve bu ilişkileri yönlendiren normları eleştirel bir bakış açısıyla inceleyebilmek, geliştirebilmek ve gerektiğinde değiştirmeye yönelik eylemleri yönetebilmek” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “eleştirel düşünme ve problem çözme”, “sosyal ve kültürler arası beceriler” ve “girişimcilik ve öz yönetim” becerileri olarak, “uzman kişiler ile alanındaki konuların tartışılmasında özgün görüşlerini savunabilmek ve alanındaki yetkinliğini gösteren etkili bir iletişim kurabilmek” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “iletişim ve iş birliği”, “girişimcilik ve öz yönetim”, “sosyal ve kültürler arası beceriler”, “eleştirel düşünme ve problem çözme” ve “liderlik ve sorumluluk alabilme” becerileri kapsamında ve “bir yabancı dili en az Avrupa Dil Portföyü C1 Genel Düzeyinde kullanarak ileri düzeyde yazılı, sözlü ve görsel iletişim kurabilmek ve tartışabilmek” (TYYÇ, 2022) yetkinliği ise “iletişim ve iş birliği”, “üretkenlik ve sorumluluk” ve “yaşam ve kariyer” becerileri olarak değerlendirilmiştir.

Yetkinlikler Düzeyi (Y4-Alana Özgü Yetkinlik)

P21 oluşumu tarafından ortaya konan 21. yüzyıl becerileri kapsamında “alanındaki bilimsel, teknolojik, sosyal veya kültürel ilerlemeleri tanıtarak, yaşadığı toplumun bilgi toplumu olma ve bunu sürdürebilmek sürecine katkıda bulunabilmek” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “sosyal ve kültürler arası beceriler”, “teknoloji okuryazarlığı”, “bilgi okuryazarlığı”, “iletişim ve iş birliği”, “esneklik ve uyum” ve “liderlik ve sorumluluk alabilme” becerileri olarak, “alanı ile ilgili karşılaşılan sorunların çözümünde stratejik karar verme süreçlerini kullanarak işlevsel etkileşim kurabilmek” (TYYÇ, 2022) yetkinliği; “eleştirel düşünme ve problem çözme” ve “iletişim ve iş birliği” becerileri olarak ve “alanı ile ilgili konularda karşılaşılan toplumsal, bilimsel, kültürel ve etik sorunların çözümüne katkıda bulunabilmek ve bu değerlerin gelişimini

destekleyebilme" (TYYÇ, 2022) yetkinliği ise "sosyal ve kültürler arası beceriler", "iletişim ve iş birliği" ve "liderlik ve sorumluluk alabilme" becerileri olarak değerlendirilmiştir.

Aşağıda Tablo 6'da belirtildiği gibi "bilgi, medya ve teknoloji becerileri" ile "medya okuryazarlığı" becerilerine, TYYÇ'nin doktora eğitimi yeterliliklerinde hiç yer verilmediği görülmektedir. Ayrıca yeterliliklerde "teknoloji okuryazarlığı" becerisine sadece bir kez yer verilmiştir. Ancak bu yeterliliklerde dikkat çeken en önemli husus ise "eleştirel düşünme ve problem çözme" becerisine düzeyin her yeterliliğinde yer verilmesidir.

Tablo 6. TYYÇ Doktora Eğitimi Düzey Yeterliliklerinin P21'nin 21 Yüzyıl Becerileri Kapsamında Değerlendirilmesi

TYYÇ Düzeyler/ P21-21.Yüzyıl Becerileri	Bilgi	Beceri	Yetkinlik (Y1)	Yetkinlik (Y2)	Yetkinlik (Y3)	Yetkinlik (Y4)
Öğr. ve Yen.	X	X	X	X	-	-
Eleş. Düş. ve Prob. Çöz.	X	X	X	X	X	X
Yarat. ve Yen.	X	X	X	X	-	-
İlet. ve İş Bir.	-	-	-	-	X	X
Bil. Med. ve Tek.Bec.	-	-	-	-	-	-
Bil. Okur.	-	X	X	-	-	X
Med. Okur.	-	-	-	-	-	-
Tek. Okur.	-	-	-	-	-	X
Yaş. ve Kar. Bec.	-	-	X	-	X	-
Esn. ve Uy. Bec.	X	X	X	X	-	X
Gir. ve Öz Yön. Bec.	-	-	X	-	X	-
Sos. Kül.Ara. Bec.	-	-	-	-	X	X
Üret. Sor. Alabil. Bec.	X	X	X	X	X	-
Lid. Sor. Alabil. Bec.	-	-	X	-	X	X

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma, TYYÇ'nin lisansüstü düzey yeterlilikleri ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca araştırmada, 21. yüzyıl beceri sınıflandırması yapan uluslararası kuruluşlardan (P21, Engauge, ATCS, ISTE, EU, OECD) özellikle dünya kamuoyunda en çok tercih edilen ve en donanımlı tasnifi yapan P21'in 21 yüzyıl beceri sınıflaması tercih edilmiştir.

P21 oluşumu tarafından ortaya konan 21. yüzyıl becerileri kapsamındaki TYYYÇ'nin yüksek lisans eğitimi yeterlilikleri bilgi düzeyinde; “öğrenme ve yenilik” ve “eleştirel düşünme ve problem çözme” becerilerine, beceri düzeyinde; “öğrenme ve yenilik”, “esneklik ve uyum”, “eleştirel düşünme ve problem çözme” ve “yaratıcılık ve yenilik” becerilerine, serbest çalışabilme ve mesuliyet alabilme yetkinliğinde; “girişimcilik ve öz yönetim”, “eleştirel düşünme ve problem çözme” ve “liderlik ve sorumluluk alabilme” becerilerine, öğrenme yetkinliğinde; “eleştirel düşünme ve problem çözme” ve “esneklik ve uyum” becerilerine, iletişim ve sosyal yetkinliğinde; “iletişim ve iş birliği”, “eleştirel düşünme ve problem çözme”, “üretkenlik ve sorumluluk alabilme”, “medya okuryazarlığı”, “bilgi, medya ve teknoloji becerileri”, “sosyal ve kültürler arası beceriler”, “yaşam ve kariyer”, “teknoloji okuryazarlığı” ve “girişimcilik ve öz yönetim” becerilerine, alana özgü yetkinliğinde; “sosyal ve kültürler arası beceriler”, “üretkenlik ve sorumluluk alabilme”, “yaratıcılık ve yenilik”, “öğrenme ve yenilik” ve “eleştirel düşünme ve problem çözme” becerilerine yer verildiği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak P21 oluşumu tarafından ortaya konan 21. yüzyıl becerileri kapsamındaki TYYYÇ'nin yüksek lisans eğitimi yeterliliklerinde; 16 (on altı) yeterlilik ifadesi için 26 (yirmi altı) beceri setine yer verildiği anlaşılmıştır. Ayrıca TYYYÇ'nin yüksek lisans eğitimi yeterliliklerinde tür olarak farklı 14 (on dört) beceri setinden, 13 (on üç) beceri setine yeterlilik ifadelerinde yer verildiği, “bilgi okuryazarlığı” becerisine ise hiç yer verilmediği görülmüştür. Dolayısıyla yüksek lisans eğitimi için “bilgi okuryazarlığı” gerçekten çok önemli bir yetkinlik olmasına rağmen yeterlilik ifadelerinde bu beceriye ne yazık ki hiç yer verilmemiştir. Ancak 7. düzey yüksek lisans eğitimi yeterliliklerinde toplam 14 (on dört) beceri setinden, 13 (on üç) beceri setine yer verilmesi de oldukça önemli bir husustur.

TYYYÇ'nin yüksek lisans eğitimi yeterliliklerinde; “yaşam ve kariyer becerileri”, “iletişim ve iş birliği”, “liderlik ve sorumluluk alabilme”, “teknoloji okuryazarlığı”, “medya okuryazarlığı” ve “bilgi, medya ve teknoloji becerileri” gibi yüksek lisansta bir alanda uzmanlaşmayı sağlayacak temel becerilere sadece birer kez yer verildiği saptanmıştır. Yine TYYYÇ'nin yüksek lisans eğitimi yeterliliklerinde; “eleştirel düşünme ve problem çözme” becerisine her düzeyde yer verilmiştir. Bu husus, özellikle bir alanda ihtisaslaşmayı gerektiren TYYYÇ'nin yüksek lisans eğitimi yeterlilikleri açısından oldukça önemlidir.

P21 oluşumu tarafından ortaya konan 21. yüzyıl becerileri kapsamındaki TYYYÇ'nin doktora eğitimi yeterlilikleri bilgi düzeyinde; “öğrenme ve yenilik”, “eleştirel düşünme ve problem çözme”, “yaratıcılık ve yenilik”, “üretkenlik ve sorumluluk alabilme” ve “esneklik ve uyum” becerilerine, beceri düzeyinde; “öğrenme ve yenilik”, “esneklik ve uyum”, “eleştirel düşünme ve problem çözme”, “bilgi okuryazarlığı”, “üretkenlik ve sorumluluk alabilme” ve “yaratıcılık ve yenilik” becerilerine, serbest çalışabilme ve mesuliyet alabilme yetkinliğinde; “öğrenme ve yenilik”, “girişimcilik ve öz yönetim”, “eleştirel düşünme ve problem çözme”, “üretkenlik ve sorumluluk alabilme”, “esneklik ve uyum”, “yaratıcılık ve yenilik”, “yaşam ve kariyer”, “bilgi okuryazarlığı” ve “liderlik ve sorumluluk alabilme” becerilerine, öğrenme yetkinliğinde; “öğrenme ve yenilik”, “üretkenlik ve sorumluluk alabilme”, “eleştirel düşünme ve problem çözme”, “yaratıcılık ve yenilik” ve “esneklik ve uyum” becerilerine,

iletişim ve sosyal yetkinliğinde; “girişimcilik ve öz yönetim”, “eleştirel düşünme ve problem çözme”, “üretkenlik ve sorumluluk alabilme”, “iletişim ve iş birliği”, “sosyal ve kültürler arası beceriler” ve “yaşam ve kariyer” becerilerine, alana özgü yetkinliğinde; “sosyal ve kültürler arası beceriler”, “teknoloji okuryazarlığı”, “bilgi okuryazarlığı”, “iletişim ve iş birliği”, “esneklik ve uyum”, “liderlik ve sorumluluk alabilme” ve “eleştirel düşünme ve problem çözme” becerilerine yer verildiği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak P21 oluşumu tarafından ortaya konan 21. yüzyıl becerileri kapsamındaki TYYÇ'nin doktora eğitimi düzey yeterliliklerinde; 16 (on altı) yeterlilik ifadesi için 39 (otuz dokuz) beceri setine yer verildiği anlaşılmıştır. Bu kapsamda TYYÇ'nin en yüksek düzeyi için en fazla beceri setine yer verilmesi (39 beceri seti) ya da kademeli olarak becerilerin her düzey için (7.düzey yüksek lisans eğitiminde 26 beceri setine yer verilmesi) artırılması oldukça önemli bir husustur. Ayrıca TYYÇ'nin yüksek lisans eğitimi yeterliliklerinde tür olarak farklı 14 (on dört) beceri setinden, 12 (on iki) beceri setine yeterlilik ifadelerinde yer verilmiştir. Bunun yanı sıra TYÇÇ'nin doktora eğitimi düzey yeterliliklerinde olmazsa olmazlardan biri olan “bilgi, medya ve teknoloji becerileri” ile “medya okuryazarlığı” becerilerine hiç yer verilmemesi ve “teknoloji okuryazarlığı” becerisine sadece bir kez yer verilmesi ise oldukça eleştirilecek bir durumdur.

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilik Çerçevesi'nin lisansüstü düzey yeterliliklerinde “eleştirel düşünme ve problem çözme” becerisine her düzeyde yer verilmiştir. Bu husus, özellikle bir alanda derinlemesine ihtisaslaşmayı gerektiren TYYÇ'nin lisansüstü eğitim düzeyleri için oldukça önemli ve olumlu bir yaklaşımdır. Ancak TYYÇ'nin lisansüstü eğitim yeterliliklerinde “bilgi, medya ve teknoloji becerileri” ve “medya okuryazarlığı” becerilerine hiç yer verilmemesi ise eleştirilmesi gereken bir durumdur.

Beceri türü olarak yüksek lisans yeterliliklerinde 14 (on dört) beceri setinden 13 (on üç) beceri setine, doktora eğitimi yeterliliklerinde ise 14 (on dört) beceri setinden sadece 12 (on iki) beceri setine yer verildiği tespit edilmiştir. Hâlbuki yeterlilik ifadelerinde, P21'in 21. yüzyıl becerileri kapsamındaki 14 (on dört) beceri türünün hepsine birden yer verilmesi çok daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

KAYNAKÇA

Arslan, K. (2014). Mesleki Yeterlilik Sistemi Çerçevesinde Türkiye’de Kurulan Personel Belgelendirme Merkezlerinin Sürdürülebilirliğinin Sağlanmasında Tanıtım Çabalarının Rolü ve Önemi. "*İş, Güç" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 16 (2), 40-63.

Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ). (2022). Retrieved from (<https://europa.eu/europass/tr/european-qualifications-framework-eqf>).

Bal, M. (2018). Türkçe Dersinin 21.Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi. *Turkish Studies*, 13(4), 49-64.

- Borat, O. (2016). Hayat Boyu Öğrenme Kapsamında Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Endüstriyel Araştırma ve Gelişim Dergisi*, 1 (1), 41-52.
- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research. Method. *Qualitative Research Journal*, 9 (2), 27-40.
- Cansoy, R. (2018). Uluslararası Çerçevelere Göre 21.Yüzyıl Becerileri ve Eğitim Sisteminde Kazandırılması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7 (4), 3112-3134.
- Çabuk, A. & Çabuk, S. N. (2015). Yüksek Öğretim ve Mesleki Yeterlilik Çerçevesi Kapsamında Coğrafi Bilgi Sistemlerine İlişkin Ulusal Meslek Hiyerarşisinin Tanımlanması Üzerine Bir Öneri. *Harita Teknolojileri Elektronik Dergisi*, 1-8.
- Çetin, M. ve Çetin, G. (2021). 21.Yüzyıl Becerileri Açısından MEB Okul Öncesi Eğitim Programına Eleştirel Bir Bakış. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 35 (1), 235-255.
- Dede, C. (2010). *Comparing Frameworks for 21st Century Skills*. In J. Bellanca & R. Brandt (Eds.), 21st century skills (pp. 51–76). Bloomington, IN: Solution Tree Press.
- Ecevit, T. & Kaptan, F. (2021). 21. Yüzyıl Becerilerinin Kazandırılmasına Yönelik Tasarlanan Argümantasyon Destekli Araştırma Sorgulamaya Dayalı Öğretim Modelinin Betimlenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36 (2), 470-488.
- Eryılmaz, S. & Uluyol, Ç. (2015). 21.Yüzyıl Becerileri Işığında Fatih Projesi Değerlendirmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35 (2), 209-229.
- Gelen, İ. (2017). P21- Program ve Öğretimde 21.Yüzyıl Beceri Çerçeveleri (ABD Uygulamaları), *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1 (2), 15-29.
- Giddens, A. (2012). *Sosyoloji*. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Gomaratat, S. (2015). Subject: Learning productivity. In P. Sinlarat (Ed.) *10 ways of progressive learningencouraging/facilitating the ability of the learner of 21st century*. Bangkok: Education Science,Dhurakit Bandit University.
- Hamarat, E. (2019). *21 Yüzyıl Becerileri Odağında Türkiye'nin Eğitim Politikaları*. İstanbul: SETA Analiz.
- Harari, Y. N. (2018). *21 Yüzyıl İçin 21 Ders*. İstanbul: Kolektif Kitap Yayınları.
- Kotluk, N. & Kocakaya, S. (2015). 21.Yüzyıl Becerilerinin Gelişiminde Dijital Öykülemeler: Ortaöğretim Öğrencilerinin Görüşlerinin İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4 (2), 354-363.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2001). *21. Yüzyıla Girerken Türk Eğitim Sistemi'nin İhtiyaç Duyduğu Çağdaş Öğretmen Profili*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2011). *21. Yüzyıl Öğrenci Profili Raporu*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.

- Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK). (2019). Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi: Öğrenme, Çalışma ve Uluslararası Hareketliliği Destekleme (10. Yıl Dönümü), Retrieved from (https://www.myk.gov.tr/images/articles/TYC/Tyc_bilgi_merkezi/Tanitim_materyalleri/AYC_10Yil.pdf).
- Organisation for Economic Cooperation and Development. (2018). The Future of Education and Skills: Education 2030. Retrieved from (<https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20>).
- Özçelik, A. D. Ö. & Tuğluk, M. N. (2020). *Eğitimde ve Endüstride 21. Yüzyıl Becerileri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Partnership for 21st Century Skills (P21). (2015). P21 Framework Definitions. Retrieved from (<http://www.p21.org/storage/documents/docs/P21>).
- Schwab, K. (2019). *Dördüncü Sanayi Devrimini Şekillendirmek*. İstanbul: Optimist Yayınları.
- Silva, E. (2009). Measuring Skills For 21st-Century Learning. *Education Sector Reports Phi Delta Kappan*, 90 (9), 630– 634.
- Toprak, E. & Bozgeyikli, H. (2011). Öğretmen Adaylarının Sosyal Sermaye Düzeylerinin Karşılaştırmalı İncelenmesi (Erciyes Üniversitesi Örneği). *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (31), 125-147.
- Trilling, B. & Fadel, C. (2009). *21st Century Skills: Learning for Life in Our Times*. San Francisco, CA: John Wiley & Sons.
- Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ). (2016). Retrieved from (<https://www.tyc.gov.tr/sayfa/hakkinda-i97000803-d54d-46b7-a279-3493c4fd6cb0.html>).
- Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Yönetmeliği. (2015). Retrieved from (https://www.myk.gov.tr/images/articles/TYC/TYC_Y%C3%B6netmeliği.pdf).
- Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYC).(2022). Retrieved from (<http://tyyc.yok.gov.tr/>).
- Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi (UYÇ). (2022). Retrieved from (<https://tyc.gov.tr/sayfa/ulusal-yeterlilik-erceveleri-if2b4bd5f-42e2-46a2-98c2-5d5466970bf3.html>).
- Uysal, N. M. (2020). Türkiye’de Ulusal Yeterliliklere Dayalı Bir Çevirmen Sertifikasyon Sistemine Doğru: Süreç Nasıl İşliyor? *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(71), 146-161.
- Voogt, J. & Roblin, N. P. (2010). 21st Century Skills: Discussion Paper. University of Twente. Retrieved from (<https://www.voced.edu.au/content/ngv:56611>).

-
- Yalçın, S. (2018). 21.Yüzyıl Becerileri ve Bu Becerilerin Ölçülmesinde Kullanılan Araçlar ve Yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 51(1), 183-201.
- Yarım, M. A. & Çelik, S. (2020). Endüstri 4.0 Çağında Öğrenci Gözüyle Öğretmenin Gerekliği ve Rolü. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31, 76-92.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, S. G. (2020). Lise Öğrencilerinin 21. Yüzyıl Becerilerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 884-897.
- 5544 Sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu. (2006). Retrieved from (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/10/20061007-1.htm>).